

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי ג' טבת תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין יד.
דף היומי בהלכה: מסעיף ה' עד סעיף ז'.
מוסר: חובת השמירה פרק ט' מ"עיקרו של דבר" עד תחילת פרק י'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'.

הדף היומי בהלכה

נישואין שניים על פי ההלכה - כיצד?

שחופה אינה נחשבת כנישואין באשה זו, ורק התייחדות החתן והכלה בתנאים מסוימים, נחשבת כנישואין; ויש אומרים שחופה נחשבת כנישואין אף באשה זו, ובלבד שיהיה ניכר שהחופה נערכת לשם נישואין.

[שו"ע שלט, א, משנ"ב לב, ושעה"צ ל; ביאורים ומוספים דרשו, 33]

אשה נקנית לבעלה בשני שלבים: השלב הראשון הוא הקידושין, והוא נעשה בימינו בנתינת הטבעת לאשה; והשלב השני הוא הנישואין, והוא נעשה על ידי 'חופה'. על ידי הנישואין קונה הבעל את אשתו קנין מושלם, והוא זוכה במעשי ידיה, דהיינו ברווחי עבודתה, במציאתה, ובירושתה. ונחלקו הפוסקים בנוגע לאשה הנישאת בנישואין שניים: יש אומרים

הדף היומי בהלכה

מה עניינה של הכניסה ל'חדר יחוד' לאחר החופה?

זה יחוד גמור, וכגון שבני אדם נכנסים ויוצאים במקום; ובלבד שאכן מדובר בביתו של החתן, או לפחות בחדר המיוחד לו. וכך מנהג בני אשכנז, שלאחר החופה תחת האפריון, מכניס החתן את הכלה ל'חדר יחוד'.

[משנ"ב שלט, לב; וראה שו"ע אה"ע נה, א, וב"ש שם, ה]

בהמשך לאמור: נחלקו ראשונים מהי חופה הנחשבת כנישואין, אשר החתן קונה בה את הכלה בקנין מושלם - יש אומרים שהכנסת החתן והכלה תחת יריעת ה'אפריון' על גבי עמודים, כנהוג בכל תפוצות ישראל, נחשבת כנישואין.

ויש אומרים שהכנסתם תחת האפריון אינה נחשבת כנישואין, וחופה של נישואין פירושה שהחתן מכניס את הכלה לביתו ומתייחד עמה, ואף כשאין

הדף היומי בהלכה

האם מותר להזיז חפצים על פני המים בשבת?

ששפתו שווה לפני הקרקע; אבל מאגר מים ששפתו גבוהה מהקרקע באופן שהמים אינם נמשכים על פני הקרקע שסביבותיו, וכל שכן מים הנמצאים בכלי - מותר לשוט בהם, או להשיט בהם חפצים.

[שו"ע שלט, ו, משנ"ב לג-לד; ביאורים ומוספים דרשו, 2; וראה שם, 1]

חכמינו ז"ל אסרו לשוט במים בשבת, מחשש שמא מתוך עיסוקו בשיט יטעה האדם ויכין בשבת כלי המיועד לתירגול שיט, על מנת לתרגל בו, או על מנת למנוע נפילה לתוך המים. ובכלל זה - אסרו לאדם להשיט בידו חפצים במים; ואף חפצים שכבר נמצאים על פני המים, אין להסיטם למקום אחר. ואיסור זה הוא דווקא בנהר, או במאגר מים פתוח - כגון בריכה פתוחה -

”בעבודה שלי נתקלתי כבר בהרבה מקרים כאלו, מזוודות של צדקה עוברות בלי תשלום!!”

כשר' בנימין שטיימן שליט"א מירושלים לקח איתו מזוודת צדקה למטוס | 'ועינכם אל תחס על פליכם'

פחות דלק והחיסכון בהתאם. נחזור למיודענו ר' בנימין. הוא קיבל את המזוודה ממקור אמין. בדק בעצמו שהכל תקין, הלכתי וחוקי. בהגיעו לדלפק העביר תחילה את המזוודה שלו, ואחר-כך את מזוודת הביגוד. בתוך כדי דיבור הוציא כרטיס-אשראי כדי לשלם את עלות המזוודה הנוספת. אולם הפקידה אמרה לו שהוא יכול להמשיך לשער היציאה להמראה. הוא לא רצה שיצו בעיות בהמשך, והעיר את תשומת ליבה אודות המזוודה הנוספת. היא טענה שלא היא קובעת את המחיר אלא המחשב. הנתונים, כול משקל מדויק, הוזנו למחשב ואם הוא לא דורש תשלום אז אין מה לשלם. הוא התרגש ואמר "כל המזוודה זה צדקה!"

תגובת הגויה הייתה מפתיעה בכל קנה מידה: "בעבודה שלי נתקלתי כבר בהרבה מקרים כאלו, מזוודות של charity" [צדקה] עוברות בלי כסף!!!"

הרב ר' בנימין שטיימן שליט"א מירושלים, נסע להשתתף בשמחה משפחתית שהתקיימה בארה"ב. לקראת הנסיעה פנתה אליו צדקנית אחת, אשר מסייעת למשפחות בארץ לקבל בגדים יד-שניה בארה"ב. ביגוד זה, הוא ברובו במצב מצוין המשמש משפחות בארץ לכתחילה. היא תשלם בשמחה את מאת הדולרים שגובה חברת התעופה עבור המזוודה הנוספת, ויהיה לה 22 ק"ג של ביגוד משובח לחלוקה!

בעבר לא התייחסו חברות התעופה למטען בנוקשות של היום. גרמו לשינוי שתי סיבות עיקריות. הראשונה כניסת חברות ה'לואו-קוסט' לתחרות. בחברות אלו משלמים מחיר נמוך עבור הטיסה עצמה, אך כל דבר נוסף נגבה בנפרד. מקום הושבה, מזוודה, ואפילו כוס-מים. שיטה זו הטמיעה אצל הצרכנים את הרעיון ש"מטען = כסף", כך שגם החברות הרגילות יכולות לדרוש תשלום על המטען ללא מחסום פסיכולוגי של התרעמות מצד הלקוח. זה הפך למקובל. סיבה שנייה להתייקרות קשורה למחיר הדלק. לפני מספר שנים קפץ המחיר לכמאה דולר לחבית. חברות התעופה ערכו חישוב שהורדת כמות המטען תצריך

(מתוך: ומי כעמך ישראל, עלון איש לרעהו כסלו ע"ט)

פנה רבי חיים וקרא בקול גדול לעבר המטבח: "מרים, הסופגניות מאד טעימות, וכולם אומרים שהן מאד טובות!" אחר כך סובב את פניו לעבר הלומדים ואמר בשקט: "הכרת הטוב!"

ליארציט מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל - 40 שנה לפטירתו, ג' בטבת תשל"ט

כולם אומרים שהן מאד טובות!" סובב את פניו לעבר הלומדים ואמר בשקט: "הכרת הטוב!"

הדברים נפלאים - רבי חיים, המתמיד העצום, עוצר באמצע הלימוד!!! המעשה היה בירושלים, מזמן הם כבר לא זוג צעיר, יחדיו הם עברו יבשות ותהפוכות, ועדיין חיוב הכרת הטוב נמצא גם בדברים הקטנים, כדבריו!

מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל היה מוסר לתלמידי ואברכי הישיבה 'חבורה' מדי שבוע. בימי החנוכה, באמצע ה'חבורה' נכנסה הרבנית עם קערה מלאה בסופגניות והניחה אותה על השולחן.

עצר רבי חיים באמצע ההתלהבות, בתוך ה'קצות' וה'נתיבות', ונטל לעצמו סופגניה. דרש רבי חיים מהשומעים שכל אחד יטול לעצמו סופגניה... לאחר שאכלו שאל אותם: "האם הסופגניות טעימות לכם?" השיבו השומעים: "כן, כן".

פנה רבי חיים וקרא בקול גדול לעבר המטבח: "מרים, הסופגניות מאד טעימות,

(נר לשולחן שבת)

"אם המגיד שיעור עוסק בסוגית גנב שטבח משלם ד' וה', שלא יאמר בשיעור לשומע: 'מה אתה אומר ר' יעקב, אם למשל אתה גנבת וטבחת, אתה ודאי מבין שתצטרך לשלם'..."

עצות נפלאות למגידי שיעור מפי מג"ש מנוסים ששמעו מפי מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

יצטרף לחזור פעמיים על הסבר הגמרא למאחרים, יתחיל באיחור של כמה דקות בלבד. גם סיום השיעור צריך שיהיה בזמן. אם קורה שהמג"ש רוצה להאריך והוא רואה שנגמר הזמן, יאמר לציבור שבגלל שנגמר הזמן הוא מבקש שיארכו עוד קצת זמן כדי להבין הענין, וזה עצמו מרגיע ציבור, שנראה כמבקש, ואז אין מרגיז את הקהל.

במהלך השיעור

א. מפי מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל שמענו הנהגה חשובה למגידי השיעור, שבסוגיות הגמרא שכיום נוקטים לחומרא, ובלימוד הגמרא יכול להיות משמע לקולא (כגון בדיני טהרת המשפחה) צריך המגיד השיעור להדגיש שסוגית הגמ' זו אינה להלכה.

ב. ישנם בגמרא ת"ש שהראיה מהם היא ע"י קושיא או דיוק, או דיון שבסופו יש ראייה או קושיא, חובה על המגיד שיעור להדגיש לפני הת"ש מה הנושא שצריך ראייה בסוגייתו ולשם כך עלינו להכנס לנושא נפרד ושוב לחזור אח"כ לסוגייתו.

ג. באמירת מפרשים או תוס' עדיף לבחור את אלו שמוסיפים הסבר וביאור ולא המקשים קושיות מידעיות.

ד. להזהר מאוד מאוד בכבוד הלומדים, מפני שלענין פגיעה המג"ש מייצג עבורם את התורה.

ה. מומלץ למג"ש להתחמק מהכרעות בנושאים כגון להדליק מזגן או לכבות. **ו.** בקשר לשאלה ששואלים בשיעור, לפעמים השאלה מעניינת ואז רצוי להציגה לכלל הלומדים, ולפעמים השאלה לא כ"כ טובה אלא שיש אז הזדמנות למגיד השיעור לשפר את השאלה ולומר: ר' שמעון שאל טוב, ואז יש לשואל תשומת לב שמחזקת אותו לקביעות עיתים. רצוי באופן כללי להזכיר שמו של השואל. **ז.** לפעמים בסוגיא קשה יכול המג"ש לומר: בסוגיא זו ישנן סברות כ"כ יפות ועמוקות, ועי"ז מעורר את השומעים. ולפעמים בסוגיות קשות אפשר לומר: סברא עמוקה כזו לא בכל מקום אפשר להסביר, אלא שכאן יושבים ת"ח.

ח. חשוב לדבר בשיעור בדרך חיובית על השומעים ולא בדרך שלילית, למשל שאם עוסק בסוגית גנב שטבח משלם ד' וה', שלא יאמר בשיעור לשומע: מה אתה אומר ר' יעקב, אם למשל אתה גנבת וטבחת אתה ודאי מבין שתצטרך לשלם, ואז כבר פגע המג"ש בר' יעקב, אלא ידבר כללי, ולעומת זה בדבר חיובי שיזכיר את הלומדים.

ט. כשהופכים את הדף רצוי שיגיד המג"ש: אנו הופכים את הדף, וע"י זה מעורר אותם.

י. כשיש בגמרא דברי אגדה יש בזה הזדמנות נפלאה למג"ש לומר דבר מוסר שיספיע על ההתנהגות של המאזינים, ואת הדבר מוסר הוא מכניס בתוך הגמרא ואז זה מתקבל.

סוף השיעור

א. מן הנסיון, ניתן לסכם בסוף השיעור בשלשה משפטים מה כתוב במשנה? מה הוסיפה הגמרא? ומה התחדש לאחר המו"מ בסוגיא בנידון וכדומה. בלי להכנס לכל המו"מ.

אחרי השיעור

א. אם אפשר, להתקשר להתענין מדוע פלוני לא הגיע. לפעמים זה מצוה שאין ערוך לשכרה.

ב. מגיד שיעור שמכין את הדף ואומר את השיעור, רצוי שיחזור על הדף גם אחרי שאמר כבר את השיעור ואז יהיה לו תועלת מיוחדת, שאז זה לימוד לשם זיכרון.

(מתוך קובץ זיכרון מיוחד חנוכה תשע"ט מבית 'קובץ גלינות')

הכנת השיעור

א. צריך לכלול בהכנה לא רק את הבנת הדף אלא גם נוסח שיתאים להבנת השומעים. פעמים רבות יש נוסחאות המוכרות לבני הישיבות והת"ח, ואינם מוכרות לשומעים, לדוגמא: כדי שמאכל יקבל טומאה צריך הכשר ע"י מגע משקה, המילה "הכשר" מובנת בצורה שגויה אצל חלק מהשומעים, אלא יאמר: ע"י נגיעת מים במאכל, והפך המאכל לראוי לקבל טומאה.

ב. הכלל החשוב בהכנה הוא, שהכנת השיעור מתחילה לאחר שהסוגיא מובנת, ואז מכין ע"י איך להעבירו לשיעור. (ע"י מדרש רבה ריש פ' כי תשא).

ג. מג"ש מנוסה יודע לצפות את סוג השאלות שרגילים לשאול, ולהערך בהתאם: לדוגמא: בסוגיא בגמ' חולין שהגמ' דנה בחותך יד העובר שיצא לפני שחיטה, ישנם שומעים שמוטרדים מצער בע"ח, מגיד שיעור שאינו מופתע מהשאלה, יצליח לאלתר לתרץ שקודם מרדימים את המקום. או לפעמים יושבים בשיעור ידענים בתנ"ך שחייבים לדעת את הפסוק בהיגוי נכון, כ"א מהשומעים מטריד אותו דבר אחר, וחשוב להערך לכך בשעת הכנת השיעור.

ד. תכנון נכון של הספק מצריך את המג"ש בבדיקה של כשבוע מראש לדעת אם יש השבוע סוגיה סבוכה, או עמוד קטן או גדול וכו', וזאת כדי לדעת איך לעבור את השבוע בקלות.

ה. בפרקים העוסקים בנושאים מוגדרים מומלץ לעבור על המשניות לפני תחילת הפרק. חלק נכבד מהשאלות שתישאל הם משניות מפורשות. ויותר מומלץ לעיין בשו"ע או ברמב"ם.

ו. בשיעור שאין הרבה זמן ללמוד מומלץ לקבוע ציר מרכזי שעליו מדובר בדף ולהתמקד בעיקר בנידון הזה.

ז. אמר פעם אחד מבעלי המוסר שמגיד מישרים צריך זהירות לא להיות צינור בלבד, כגון כששומע דבר מוסר מיד חושב: עכשיו יש לי מה למסור לשומעים, ואז לפעמים אין לו הזמן לחשוב בדבר מוסר זה לתועלת עצמו.

ח. מגיד שיעור רצוי שיהא צמוד לציבור פנים אל פנים, במרכז החדר. בציבור גדול עדיף שישב על כסא מוגבה כדי שכולם יראו אותו במבט פנים, ולפעמים רצוי שהמג"ש יעמוד בסטנדר שכולם יראו אותו.

בכניסה לשיעור

א. מגיד שיעור שנכנס לשיעור עם חיוך ומאיר פנים לשומעים ומקרין אהבה וחיבה, זה מחזק הקשר של הלומדים בשיעור למג"ש, וממילא גם ההקשבה יותר מרוכזת.

ב. חשוב לקבל תלמיד חדש בשיעור באמירת שלום עליכם חמה ולבבית וגם להציגו בפני הציבור כדי ליצור הרגשה טובה, לדאוג לו למקום, לגמרא וכדו'.

הקדמה לשיעור

א. כשיש כמה וכמה אופנים לתרץ קושיא, יש תועלת להודיע מראש שיש בסוגיא ארבעה תירוצים ולספור תוך כדי לימוד הגמרא - דבר זה עוזר להתמצאות של הלומדים על איזה קושיא מדובר.

ב. סוגיא שבנויה על הרבה ידיעות מומלץ להכין הקדמה קצרה מאוד על הידיעות, בנפרד משילובם בסוגיא.

ג. בסוגיות גמרא שיש הרבה לימודים ודרשות, רצוי דוקא להתחיל מהפסוק עוד לפני שמתחיל את השיעור, ורק אח"כ כשמראה לקהל איך שלא ניתן להסביר את הפסוק ע"י פשוטו והקהל מנסה ליישב, הוא מתחיל את הסוגיא, ואז הקהל משתף פעולה באופן מעמיק יותר.

תחילת השיעור

א. אם המג"ש רוצה לאחר בתחילת השיעור כדי להמתין למאחרים, כדי שלא

”רבי”, שיווע האברך, ”איני יכול עוד. ההתרוצצויות במשרדים בתל אביב מרוצצות אותי כליל, וכי מה יהא עם קדושת עיניי?!”

הטענה שהכריעה את הכף - מעשה שסיפר הגה"ח רבי אהרן טויסיג שליט"א

הגה"ח רבי אהרן שליט"א. "רבי", שיווע, "איני יכול עוד. ההתרוצצויות במשרדים בתל אביב מרוצצות אותי כליל, וכי מה יהא עם קדושת עיניי?!"
רטט אחז ברבינו. 'טענה' כזו מדברת אליו.
בלהט של התרגשות נעמד מלוא קומתו, הניח שתי ידיו הקדושות על כתפי האברך והכריז: "קדושת עיניי? דו ביזט א געהאלפענער" [נושעת!]. ולמותר לציין שישועה פלאית התחוללה לאלתר.

(המבשר תורני)

עובדה מופלאה שסיפר הגה"ח רבי אהרן טויסיג שליט"א: תקופה קשה התרגשה על אברך פלוני. הוא נקלע לתסבוכת מעיקה והתרוצץ ימים ולילות בין אנשי מקצוע גלויי ראש. כחסידי נאמן חילה בראשונה את פני רבו - כ"ק האדמו"ר בעל 'ישועות משה' מוויז'ניץ זצ"ל - והזכיר את שמו לישועה. לחרדתו, נענה בשפה רפה.
הימים התקדמו, ומוצא אין. כל קרן אור לא הגיחה בקצה העלטה. נכנס שוב, הפציר בשנית ובשלישית, אך חש ששערי שמים טרם נבקעו בשבילו.
משהרגיש כי כשל כוחו, פקד שוב את בית רבינו, והפעם נלווה אליו המספר -

פרשת השבוע

ר' שלום סגר את העיניים והתחיל את ה"דרשה" בהתרגשות, כל גופו נשטף בזיעה קרה במאמץ לקיים את ציווי של החזו"א וכשהלפו מספר רגעים עלה על דרך המלך, התחיל לדבר בשטף - כמו ב"זכרון משה"... "החזו"א חיך הרבה בשעת הדרשה", סיפר ר' שלום

כשהחזו"א בחן את דרשתו של רבי שלום שבדרון זצ"ל, עם הדיבור והמנגינה

התבטא בהזדמנות מסוימת: "אם היה לעם ישראל, בתקופת ראשית צמיחת ההשכלה את ר' שלום ודרשותיו, היו נמנעים עוד אסונות רבים".
מה שיש לציין הוא - אבחנו של גאון ישראל בניגונו של ר' שלום, החזו"א ירד לשורשן של ניגון ומצא שם את מה שחיפש. את האחד בפה ובלב. ואז נעמד החזו"א על רגליו ואמר: כך צריך לדבר, ועם הניגון [און מיט די ניגון'לע, כלשונו]. למעשה, בכל מקום אמר ר' שלום סגנון אחר של דרשה. לבחורים בני תורה אמר "שמועס", לאברכים דיבר "שיחה" ולבעלי בתים "דרשה", בארץ ישראל בצורה שונה מחוץ לארץ, ובירושלים סגנון אחר מבני ברק וכו', אבל הניגון היה אחיד... ניגון אחד לכולם, כי הניגון הוא עניין של מעמקי הלב. ולב יש רק אחד... הניגון היה גדול כל כך עד שפשוטי העם הבינו זאת. הא לכם מה שסיפר ר' שלום לחתנו: לאחר דרשה בבית הכנסת הגדול בהרצליה אמר ר' שלום "קדיש דרבנן" כמנהגו. הוא יצא מביהכ"ס ופנה לכיוון הרכב. גבאי ביהכ"ס הלכו אחריו במהירות, עיכבו אותו ושטחו לפניו בקשה צנועה: האם כבוד הרב יסכים להיות לנו שליח ציבור בראש השנה? ר' שלום התפלא על עצם הרעיון ואף הוסיף לשאול: "הלא יש לכם בודאי חזנים מפורסמים וידועי שם עם קול ערב ומה לכם ולי?!"

"לא!" השיבו הגבאים בתוקף, "אנו מעוניינים בתפילה עם הניגון הזה..."
"איזה ניגון?" שאל ר' שלום, "עם הניגון של קדיש דרבנן?" השיבו בהתרגשות... לר' שלום לא היה קול צלול במיוחד והניגונים שלו לא נבדקו באולפני הנגינה, ומי מדבר על "קדיש דרבנן" שלא היה בו שום ניגון מיוחד, אם כך מפני מה יצאו מכליהם גבאי בית הכנסת הגדול לבקש ניגון שאין בו ממש? התשובה היא אחת ויחידה: הלב ניגן, ה-ל-ב. הרוח דיברה בו. כמו שנאמר בתורה "ויהי האדם לנפש חיה" ופירש התרגום "לרוח ממללא". לא פה שממלל אלא רוח שממללת... הוא מה שאמר החזו"א על דרשתו - צריך לדבר, כך צריך לדבר, ועם הניגון...

(מתוך 'קול חוצב' אבני דרך מחיי רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל)

"יְדַבֵּר נָא עִבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי" (בראשית מ"ח, י"ד)

באותם ימים הוסיף ר' שלום לקבל בתא הדואר מכתבים אנונימיים, המבקרים את סגנון דרשותיו והחליט לנסוע לבני ברק להתייעץ עם החזו"א.
אחד מגדולי הדור, מתלמידי החזו"א, אמר לנו, שלמעשה החזו"א מצד עצמו רצה להתחקות אחר דרשותיו של הגאון הצעיר, הוא הכיר אותו היטב וידע את כוחותיו בכל התחומים, גם שמע על מאות אנשים שצובאים על חלונות בית הכנסת הגדול "זכרון משה" וצמאים למוצא פיו, ורצונו היה לדעת את שיטתו בדרוש, את סגנונו החדש וכו'. כך שממילא מיד כשר' שלום הגיע וסיפר לו על מכתבי הביקורת ועל הבעיה עם רב בית הכנסת - אמר לו החזו"א: "דבר ראשון צריך לדעת מה כבודו אומר שם". ר' שלום לא הבין את כוונתו והחזו"א ביאר לו את כוונתו - שהוא פשוט רוצה לשמוע דרשה...
ר' שלום התעטף ביראת כבוד הזדעזע ואמר: "איך אני אדרוש כאן לפני- מי אני ומה אני לדרוש לפניכם?!" אך החזו"א התעקש והאיץ בו לפתוח בדברים: "זאגט! זאגט! תגיד!" אמר החזו"א ומיד לקח כסא והתיישב ממולו בענווה מופלאה.
ר' שלום סגר את העיניים והתחיל את ה"דרשה" בהתרגשות, לאט לאט, בהתחלה היה לו קשה, כל גופו נשטף בזיעה קרה במאמץ לקיים את ציווי של החזו"א וכשהלפו מספר רגעים עלה על דרך המלך, התחיל לדבר בשטף - כמו ב"זכרון משה"...

"החזו"א חיך הרבה בשעת הדרשה" סיפר ר' שלום "היו רגעים פשוט שצחק, דיברתי כעשרים דקות".

בסיום נעמד מרן ואמר - "כך צריך לדבר!"

אחד מגדולי ישראל ממקורביו של החזו"א ידע על ה"בחינה" וסיפר לנו ששמע מפיו של החזו"א שאמר בהאי לישנא: "צריך לדבר, וכך צריך לדבר ועם הניגון... מכאן ואילך היה החזו"א בטוח ורגוע, כי פה טהור חדש ניתן במתנה לכלל ישראל בדור התפוכות. עם ישראל קיבל איש שיצא ויבוא לפני המתנה בכל התחומים. לנווט את שירת הנצח בשליחותם של גדולי הדור. אומרים שהחזו"א

המרחק בינינו לשמש הוא 150 מיליון ק"מ. במרחק קטן מזה, היו כל מימינו מתאדים ואנו היינו לפידים במדורה עליזה של כל העולם. במרחק גדול מזה, היינו גושי קרח בתא הקפאה עצום...

הצצה זעירה לתיאום המופלא בין כל חלקי הבריאה לצורך קיום החיים

לו היה באויר 50 אחוז חמצן ולא 21 אחוז כדורש וכפי שקיים במציאות, ברק אחד היה מפוצץ ומבעיר את כל יערות העד. אנו נושמים חמצן זה ומעבירים אותו על ידי הדם לכל חלקי הגוף לשם שריפת מזוננו. משריפה זו נוצר בתאינו גם פחמן היוצא דרך הריאה מגופנו ונקלט על ידי הצמחים התלויים בפחמן. הם מפרידים אותו לפחם הבונה את גופם, ומהפחם ומהמים יוצרים סוכר, סיבים, פרחים, פירות ועוד. הם גם יוצרים חמצן ומשחררים אותו לאויר כדי שיהיה לנו שוב מה לנשום, להפריד ולספק לצמח שוב פחמן, וחוזר חלילה. תיאום ממש מושלם.

גם הדומם, כדור הארץ, פועל לעזור לנו לקיום חיינו. באדמה נוצר גז מתאן, המסייע בהעברת המימן מכדור הארץ לסטראטוספירה בכמויות הדרושות לקיום ריכוז נאות של חמצן באטמוספירה התחתונה. יצרנית גז זה היא החיפושית. אולוק, החוקר הנודע, כתב בניו וויק: "יש ביולוגים העוסקים בחקר החיפושיות על האדמה. הם שמו לב לכך שמשתחררת מהן כמות מסויימת של גז מתאן. לא היתה לזה משמעות רבה לגביהם. מדענים אחרים שחקרו באטמוספירה העליונה הבחינו במובן בגז המתאן, אך אין הם יודעים מאומה על החיפושית". כך לא כל הקשרים נראים לעין...

(הרב ישראל הס, 'למעלה מן השמש' שבט תשנ"ב)

"...כל אשר תסתכל בסימני החכמה בברואים, תמצאם, עם מה שהם מעידים בו לבורא מן האלהות ומן האחדות, אינם נמלטים להיות במ לאדם אופני תועלת וכוונת תקנה, אלא שקצתם גלויים וקצתם נעלמים" (שער הבחינה פ"ה).

המרחק בינינו לשמש הוא 150 מיליון ק"מ. זה מתואם עם כדור הארץ. לו היה המרחק קצר יותר היו כל מימינו מתאדים, ואנו היינו לפידים במדורה עליזה של כל העולם. לו היתה השמש קצת מתרחקת, היינו גושי קרח בתא הקפאה עצום. אלפי כוכבי שביט עפים כל יום לקראתנו במהירות של עד 60 ק"מ לשנייה, ורק שכבת האויר המקיפה את כדור הארץ מגנה עלינו מפניהם. שכבת אוזון דקה המקיפה את כדורנו מעכבת את הגלים הקצרים של השמש ומסננת עבורנו רק מעט מהם, כדי שעיינינו וגופנו יוכלו להתקיים בפני הקרני האולטרא סגוליות.

'כוכב' (מרקור) מפנה תמיד צד קבוע לשמש, על כן צידו האחד שומם בשל החום וצידו האחד שומם בגלל הקור. זה היה קורה לנו אילו כדורנו היה מסתובב סביב צירו פעם ב-240 שעות. ביום חם אחד היה הכל נשרף, בלילה קר אחד הכל קופא. הסיבוב העכשווי, פעם ב-24 שעות, מתאים בדיוק, גם הציר המשופע של 23 מעלות של כדורנו הוא מדוייק ומעניק לארץ את עונותיה. בזוית אחרת היו כל המים מצטברים בקטבים כהרי קרח, והשטח בין קו המשווה לקטבים היה הופך למדבר עצום.

"אז תספר בלי שמות..." - האם אכן מותר?

הצצה זעירה לתיאום המופלא בין כל חלקי הבריאה לצורך קיום החיים

יתברר לבסוף על מי הוא סופר - אין בו איסור. אך בעיקרי דינים להגר"ש הומינר כתב, שבאופן זה אמנם אין את הלאו של 'לא תלך רכיל בעמך', אולם יש לאוים אחרים - 'בצדק תשפוט עמיתך' ו'לא תשא עליו חטא', וכן לאוים נוספים מדברי קבלה, שעליהם עובר המספר גם אם סיפר ללא שמות. ומכל מקום, מובאת ב'ביאורים ומוספים' עדותו של אחד מנכדי ה'חפץ חיים', שסבו נשאל על כך פעם והשיב: "לשון הרע בלי שם הוא כמו מכתב בלי כתובת". כלומר, שלא פעל בכך כלום. ולכאורה משמע א"כ שאינו עובר בשום לאו.

ומה הדין כשהמספר גורם בסיפורו לשומע להסתפק בין כמה אנשים, מי מהם עשה לו את העוולה, ולא תהיה לו אפשרות לברר זאת בעתיד? דעת הגר"א גניחובסקי שהמספר עובר בזה על איסור רכילות, כיון שמחמת הספק ייטור השומע איבה בלבו לכל אותם אנשים.

פעמים רבות, כשסיפור עסיסי כלשהו בוער על קצה הלשון (או האוזניים) מוצאים לשם כך "פטנט": לספר בלי שמות. אך האם באמת מותר לספר לשון הרע בלי שמות?

בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי בחפץ חיים, מתבררים פרטי הלכה זו, ומסתבר שהדברים אינם כה פשוטים. מדברי החפץ חיים עולה, כי אם על ידי הסיפור יתוודע אחר כך לשומע מי הוא האדם שעליו סיפרו את הסיפור, הדבר אסור. ואף אם המספר באמת לא התכוון שיונן מסיפורו מי הוא אותו אדם. עוד מובאת בביאורים ומוספים של 'דרשו' דעת הגר"ח קניבסקי, שאם בעת הסיפור חשב המספר שהשומע לא יבדוק במי דברים אמורים, ולבסוף בירר על מי נאמרו - הכשיל בכך השומע את המספר למפרע. הפטנט האמור, אם כן, אינו כה פשוט.

מלבד זאת, ב'ביאורים ומוספים' מובא עוד בירור חשוב. מדברי החפץ חיים כאן עולה כאמור שסיפור לשון הרע בלי שמו - במידה ואכן לא